שנראה יהודי לפי מיטב המסורת. הלכנו על־פי הרעיון הטיפשי שעליו להיות שחר־חר עם עיניים כהות. אך כשערכנו מיב־חנים, וראיתי את ברט, חשבתי בלבי: הרי הוא נראה בדיוק כמו דויד המקורי, תלתלים אדמוניים ועיניים כחולות. וכך קרה שבסרט שלי נתהפך הכל, הגיבור ה־יהודי הוא בלונדיני, ותשאר הם כהים."

סיפורו של ברט מארקס, שאימו נולדה בישראל, ועברה עם מישפחתה ללוס אנ־ג'לס ועל מזלו שלו: „קודם לכן עשיתי רק כמה תפקידונים לטלוויזיה, והשתתפתי בסרט על הבייסבול האמריקאי, שהיו לו שני המשכים נוספים בגלל הצלחתו ה־מיסחרית. אבל כל אלה לא היו תפקידים של בשר. כששמענו על החיפושים בליהוק הסרט הזה, פנתה אמי לסוכנת שלי, והסבה את תשומת־ליבה לאפשרות שתפקיד זה יתאים לי. הסוכנת השיבה: לא, הוא לא מתאים. הם מחפשים נער שחור שער ושחור עיניים! ובכל זאת הלכתי לבחינה. כל־כך רציתי לקבל את התפקיד."

לא קל להתאים ילד יהודי, שגדל בלוס־אנג'לס, לתפקידו של ילד יהודי באירופה של השואה. על־כך עבדו קשה גם הבמאי וגם השחקנים. הנערה שהוצבה מול ברט חסרה אף היא כל רקע מתאים לסיפור. איזאבל מז'יאס היא ילידת קנדה הצרפ־תית, אביה ממוצא ספרדי, ומקס פישר הגיע אליה דרך ידידו, הבמאי ז'סט ז'אקין, שהמליץ עליה אחרי שהופיעה בסרטו נערות. לבד מהיותה מוכשרת בעיניו, עזרה נתינותה הקנדית להרמת הקו־פרודוקציה (צרפת, קנדה, ארצות־הברית), שעה ש־ממשלת צרפת נתקבל סיוע בצורת פרס מיוחד, המוענק לסרט העוסק בנוער. בינ־תיים מצפה פישר לראות, אם אכן יהיה כוכבו בר־מזל גם בקופות. קרוב לוודאי שאם יצליח, הוא יוכל לעשות בקרוב את סירטו הבא. אשר לישראל, הוא ישמח לבוא להקרנת הסרט.

ישראל

ישראלים בלוס־אנג'לס

לפני שנה נדמה היה שתעשיית הסרטים המפותחים ביותר של עולם הסרטים.

לפני כשנה נראה היה שיש קונים לרעיון. אחרי שהגדולה האדומה ה־1 מצד אחד, ואשאנטי מצד שני, גילו את כל היתרונות (וגם כמה מן החסרונות) של ההסרטה בישראל, נצבו בפתח שתי הפקות גדולות נוספות. האחת, ענקית ממש, צילמה טל־מה בארץ את סיפור מצדה לסידרת טל־ויזיה אמריקאית, שתהיה היקרה ביותר אשר ידע המסך הקטן עד עצם היום הזה. השנייה, גדולה פחות, שיחזרה, במקום ההתרחשות האותנטי, את סיפור אהבתם של מרים ויוסף, הלא הם הוריו של ישו הנוצרי.

מה קורה? מה בדיוק קרה בשתי ההפקות הללו קשה היום לקבוע בדיוק. אם הקנדים שעשו את מרים ויוסף נשמעו מרוצים בהחלט בסוף העבודה, הרי אנשי יוניברסל, שעבדו על מצדה השמיעו צלי־לים שונים לגמרי. וצלילים כאלה, כידוע, אינם נשמעים רק בישראל, אלא בעיקר מחוצה לה. וכאשר זמן קצר לאחר ששתי ההפקות יצאו את הארץ, החליט יגאל הור־ביץ, כאחד מאמצעי החיסכון הראשונים שלו, לקצץ את ההלוואות שנתנו למפיקים הזרים כדי למשוך אותם ארצה, נוצרה בחוץ אווירת ספק.

משבר כלכלי, המזועזע את מחירי ה־עבודה מדי יום, היעדר הטבות מן הממ־שלה, ועוד כל מיני סיפורים מפחידים, כל אלה ביחד הצליחו לשכנע את מי שהירהר על אפשרות הפקה בישראל, ש־יילך לחפש לו אתרים שלווים יותר. ועוב־דה, ב־1980 לא הגיעה לארץ אפילו הפקה רצינית אחת.

אמנם, האוצר התרצה בינתיים, והחליט להחזיר את ההלוואות שנגנזו, ואיגוד ה־מפיקים החליט לוותר על שירותיה של הגברת יהודית סלומון, שייצגה אותם תמו־רת שכר בלוס אנג'לס, וניסתה, ללא הצ־לחה גדולה, לדחוף את צוותי ההסרטה האמריקאיים לישראל. אבל כל זה לא עזר בינתיים. הרבה יותר קל לגרש קליינטים מאשר להביא אותם בחזרה.

ליטול יוזמה. שתיים מן החברות שהת־בססו בעבר, במידה רבה, על עבודות עם גורמי חוץ, ישראפילם וסירטי רול, החליטו שאם הם מחפשים ישועה, מוטב להם ליטול יוזמה בידיים, ולא לחכות למשיח. ואכן, בימים אלה, החליטו השתיים לפתוח יחד משרד בלוס־אנג'לס, שהוא עדיין המקום שממנו יכול לצאת מיספר העבודות הגדול ביותר לישראל. שלא כבעבר, החליטו השותפים הפעם לא לשכור את שירותיו של הכישרון המקומי, אלא לשנס בעצמם מותניים, ולגייס את הלקוחות.

העבודה תתחלק בין שני השותפים של ישראפילם, צפי שפילמן ושלמה מוגרבי, ושניים מן השותפים של רול, ישראל רינגל ויאיר פראדלסקי (השותף השלישי הוא הצלם ניסים ליאון). כל אחד מן הארבעה ישהה בלוס אנג'לס שלשה חודשים בשנה, וינסה להשיג את מה שיד זרים קצרה מלספק.

הצלחתם עשויה לעודד ענף אשר בזמן האחרון היה מדוכא למדי.

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: הסייח השחור, קרמר נגד קרמר, שחק אותה סם, חזרת התיזמורת, טס, מנהטן, נורמה ריי.

ירושלים: האדומה הגדולה האחת, קדמת־עדן, טס, שחק אותה סם.

תל־אביב

****** מנהטן** (שחק, ארה"ב) — סרט שנון ואינטליגנטי על לבטיו של משכיל יהודי בחיי האהבה ובחיי הרוח שלו. וודי אלן מצליח להגיש סרט שפשוט נעים לראותו, וזאת תופעה נדירה למדי.

***** טס** (צפון, צרפת) — הרומן של תומס הארדי על אהבתה האומללה של נערת כפר בריטית בימי המוסר ה־חשוכים של החברה הוויקטוריאנית. בעיבוד מרהיב־עין של רומן פולנסקי ועם נסטסיה קינסי בתפקיד הראשי.

האלימות רוכבת שוב

תשעה שרכבו (מוגרבי, תל־אביב, ארצות־הברית) המערבון הזה רוצה להתקשט בהילה כפו־לה: ראשית, הוא מציג את הסיפור של האחים ג'סי ופראנק ג'יימס, ושל שותפיהם למעללים, האחים יאנגר והאחים מילר, כאשר אחים של אמת מגלמים את האחים האגדיים. אם לא די בכך, אפילו בתפקידי צמד האחים פורד, האחראים למותו של ג'סי, מופיעים שני שחקנים אחים. שנית, הסרט, שטוען כי אינו מערבון, (כי כנופת ג'יימס פעלה דווקא באמריקה התיכונה) מנסה להפשיט את האגדה מן הגלימות הזוהרות שלה, ולהחזיר את הסיפור אל מימדיו הריאליסטיים.

אפשר אולי לומר, שבשתי נקודות אלה הסרט מצליח. הפעם אין איש מטיל ספק בעצם היותם של האחים בסיפור אחים של אמת. המאמץ לשחזר את צורת הלבוש, צורת ההתנהגות, וסוג מסויים של אווירה פורקת־עול, שבאה לאחר מילחמת הצפון נגד הדרום, כל אלה קיימים בסרט, ואין־ספק שנועדה להם חשיבות כלשהי.

אלא שזה בעצם כל מה שהסרט מצליח להשיג. כי ואלתר היל, תסריטאי שהפך לבמאי, נופל קורבן לכל הפחים שטמן לעצמו. הוא מתיימר להפריח אגדות, ועם זאת הטיפול השיטחי שהוא מעניק לכל אחת מן הדמויות, וההתייחסות החד־צדדית אליהם, הופכת אותם בהכרח לאגדות, לטוב או לרע. וכאשר הוא צריך לעקוב בעת ובעונה אחת אחרי שבע דמויות שונות, שכל אחת ראוייה לסרט בפני עצמו, ברור שאינו יכול להרשות לעצמו להקדיש תשומת־לב של ממש לאף אחת מהן. הפשטנות השולטת ביחסים שבינם לבין עצמם, בינם לבין הנשים שלהם, ובינם לבין הסביבה, והשרירויות שבה מתפתח הסיפור, הקופץ מדי פעם בפעם ממישפחה אחת לשנייה, יוצרת בסופו של דבר אדישות של הצופה למתרחש על הבד.

ולבסוף, הפיוט. זה נלקח, כמעט לכל אורך הסרט, אבל במיוחד לקראת הסוף, מסם פקינפה (עבורו כתב היל את „הבריחה"). אבל בה בשעה שפקינפה מפרק את האלימות למרכיביה, ומקבל מעין שיר אכזרי בתנועה, היל עושה את אותו הדבר, וכל מה שהוא מקבל זה מרחץ דמים. זה ההבדל בין חיקוי למקור.

ג'יימס וסטייסי קיטש: פראנק וג'סי ג'יימס

הגרמנים באים להולנד בסירטו של מקס פישר „בוכר ברימזל"
קומדיה רומנטית מבלי לפגוע ברצינות המאורעות